

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยครอบคลุมสาระสำคัญเกี่ยวกับสรุปผลการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ ซึ่งจะแยกกล่าวตามลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี นี้ ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัยครอบคลุมสาระสำคัญเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ สมมุติฐานการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัย ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ตามตัวแปรอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส การนับถือศาสนา การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ทั้ง 5 กิจกรรม คือ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของพรรคการเมือง การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน การติดต่อกับทางราชการ และการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ตามตัวแปรอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส การนับถือศาสนา การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในจังหวัดปัตตานีที่มีอายุต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน
2. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในจังหวัดปัตตานีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน
3. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในจังหวัดปัตตานีที่มีอาชีพต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน
4. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในจังหวัดปัตตานีที่มีรายได้ต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน
5. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในจังหวัดปัตตานีที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน
6. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในจังหวัดปัตตานีที่มีการนับถือศาสนาต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน
7. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในจังหวัดปัตตานีที่มีแหล่งการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มา โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi -Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในจังหวัดปัตตานี รวมทั้งสิ้น 374 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ทั้ง 5 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าความเชื่อมั่น 0.94
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในการขอความร่วมมือไปยังคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการตอบแบบสอบถาม ต่อจากนั้นผู้วิจัยติดตามผลการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านจังหวัดปัตตานี ด้วยตนเอง และรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลได้ 343 ชุด ร้อยละ 91.71

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences for windows) โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ทั้ง 5 กิจกรรม
2. หาค่าการทดสอบ ที (t-test) และหาค่าการทดสอบเอฟ (F- test) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน
3. ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ หลังจากพบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' Method)

4. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ของปัญหา และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมี 343 คน ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31 – 45 ปี ร้อยละ 57.14 จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษาร้อยละ 42.57 ประกอบอาชีพแม่บ้าน และเกษตรกรกรรม ร้อยละ 31.78 และ 27.41 ตามลำดับ มีรายได้ต่อเดือน ไม่เกิน 3,000 บาท ร้อยละ 57.73 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 81.63 และ นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 69.68 มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 93.29 รองลงมาคือ มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุ และจากหนังสือพิมพ์ / วารสาร ร้อยละ 57.14 และ 46.36 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี โดยรวมและรายด้าน พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับสูง แต่ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของพรรคการเมืองอยู่ในระดับต่ำ ส่วนด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง และด้านการติดต่อกับทางราชการ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านในจังหวัดปัตตานี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส การนับถือศาสนา และการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ปรากฏผลดังนี้

- 3.1 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุ ไม่เกิน 30 ปี 31 – 45 ปี และ มากกว่า 45 ปี มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี 31 – 45 ปี และ มากกว่า 45 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการติดต่อกับทางราชการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดต่อกับทางราชการต่ำกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่มีอายุ 31 – 45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี 31 – 45 ปี และ มากกว่า 45 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่มีอายุมากกว่า 45 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานีที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี 31 – 45 ปี และ มากกว่า 45 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ไม่พบว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนในด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของพรรคการเมือง และ ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี 31 – 45 ปี และ มากกว่า 45 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

3.2 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. และอนุปริญญาขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. และอนุปริญญาขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า คณะกรรมการพัฒนา

สตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานีที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ต่ำกว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. และ จบอนุปริญญาขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านดังกล่าว ต่ำกว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ส่วนในด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของพรรคการเมือง ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ด้านการติดต่อกับทางราชการ และ ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. และอนุปริญญาขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

3.3 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีอาชีพเกษตรกร กรรม ค้าขาย รับจ้าง และแม่บ้าน มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ไม่พบว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนในด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของพรรคการเมือง ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ด้านการติดต่อกับทางราชการ และ ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีอาชีพเกษตรกร กรรม ค้าขาย ลูกจ้าง และแม่บ้าน มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

3.4 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานีที่มีรายได้ ต่อเดือนไม่เกิน 3,000 บาท 3,001 – 5,000 บาท และ 5,001 ขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.5 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีสถานภาพโสด สมรส และหย่าร้าง / แยกกันอยู่ มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.)

ในจังหวัดปัตตานี ที่สมรสแล้ว มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมสูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่มีสถานภาพโสด และมีสถานภาพหย่าร้าง / แยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีสถานภาพโสด สมรส และหย่าร้าง / แยกกันอยู่ มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่สมรสแล้ว มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชนสูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่มีสถานภาพโสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านดังกล่าว สูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่มีสถานภาพหย่าร้าง / แยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ด้านการติดต่อกับทางราชการ ปรากฏว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีสถานภาพโสด สมรส และหย่าร้าง / แยกกันอยู่ มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการติดต่อกับทางราชการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่สมรสแล้ว มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดต่อกับทางราชการสูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่มีสถานภาพโสด และมีสถานภาพหย่าร้าง / แยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ปรากฏว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีสถานภาพโสด สมรส และหย่าร้าง / แยกกันอยู่ มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่สมรสแล้ว มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมืองสูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่มีสถานภาพหย่าร้าง / แยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ส่วนในด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของพรรคการเมือง ปรากฏว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีสถานภาพโสด สมรส และหย่าร้าง / แยกกันอยู่ มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

3.6 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่นับถือศาสนา พุทธ และศาสนาอิสลาม มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่นับถือศาสนาพุทธมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน และด้านการเป็นผู้ สื่อสารทางการเมือง สูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่นับถือศาสนาอิสลาม แต่ในด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของพรรคการเมือง คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่นับถือศาสนาอิสลามมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านดังกล่าวสูงกว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

3.7 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 1 แหล่ง 2 แหล่ง และ 3 แหล่งขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 3 แหล่งขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมสูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 1 แหล่ง และ 2 แหล่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 1 แหล่ง 2 แหล่ง และ 3 แหล่งขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 3 แหล่งขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 1 แหล่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ สูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 2 แหล่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ปรากฏว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 1 แหล่ง 2 แหล่ง และ 3 แหล่งขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านดังกล่าว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 3 แหล่งขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน

สูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 2 แหล่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ปรากฏว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 1 แหล่ง 2 แหล่ง และ 3 แหล่งขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านดังกล่าว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 3 แหล่งขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง สูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 1 แหล่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ส่วนด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของพรรคการเมือง และด้านการติดต่อกับทางราชการ คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 1 แหล่ง 2 แหล่ง และ 3 แหล่งขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

4. ประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี 3 อันดับแรก คือ

4.1 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน มีความรู้ที่น้อย ขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมือง ข้อเสนอแนะ คือ ให้ทางรัฐจัดให้มีวิทยากรมาอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ รวมถึงเรื่องเกี่ยวกับการเมือง

4.2 สตรีจะไม่ได้รับการยอมรับในเรื่องการทำงาน เท่าที่ควร โดยเฉพาะจากผู้ชาย จึงทำให้สตรี ไม่ค่อยกล้าจะเป็นผู้นำทางการเมือง ข้อเสนอแนะ คือ ชุมชนควรให้โอกาสสตรีได้เข้ามามีส่วนร่วมและแสดงภาวะผู้นำในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น

4.3 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน มีความคิดเห็นว่า คนที่เข้าไปทำงานการเมืองทุกระดับมักจะคำนึงถึงประโยชน์ของตนเองมากกว่าประโยชน์ของส่วนรวม จึงทำให้คนส่วนใหญ่ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเท่าที่ควร ข้อเสนอแนะ คือ ผู้ที่เข้าไปปฏิบัติงานด้านการเมืองควรจะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้อภิปรายตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งมีข้อค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในจังหวัดปัตตานี มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม และรายด้าน คือ ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง และด้านการติดต่อกับทางราชการ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจาก รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการปกครองตนเอง (Self Government) เพราะถือว่าเป็นกระบวนการให้การศึกษาแก่ประชาชน ในการที่จะสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย และเป็นการพัฒนาทางการเมืองที่จะส่งผลต่อความมั่นคงทางการเมืองในระยะยาว ฉะนั้นการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในระดับท้องถิ่นและระดับชาติต้องถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของประชาชน โดยส่วนรวม (กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง , มปป : 2) ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ก็ถือว่าเป็นประชาชนคนหนึ่ง ดังนั้น คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน จึงมีหน้าที่โดยตรงในการเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง ประกอบกับ แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 มุ่งส่งเสริมให้สตรีมีศักยภาพและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และรัฐบาลไทยได้ออกพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนการกระจายอำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการเพื่อให้สามารถเริ่มดำเนินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นได้ในปี พ.ศ. 2544 (สมาคมสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ , มปป. : 2) จึงทำให้สตรีที่เป็นผู้นำ ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นรวมถึงระดับชาติได้ ดังที่ ลี . เอ็ม . แครี่ (Lee, M. Cary , อ้างถึงใน กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง , มปป : 2) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากเจตนาธรรม และความตั้งใจที่จะเข้าร่วม (Willingness to participate) เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหา/ การตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ อันจะทำให้เกิด

ความสมานฉันท์และเป็นอันหนึ่งอันเดียว และการมีส่วนร่วมต้องอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจว่าจะเลือกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่ (Freedom to participate) ข้อสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่เกิดจากการบังคับหรือ บังคับ จากผู้ที่เหนือกว่า (One must not to be master of another) เช่นเดียวกับ ไมนรอน ไวเนอร์ (อ้างถึงในกรณี เศรษฐบุตร, มปป: 3) ได้กล่าวถึงของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่าหมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ และถือว่า ความเต็มใจ นี้เป็นเงื่อนไขที่สำคัญ นั่นคือ จะมีใช้การกระทำที่เกิดจากการถูกบังคับ ประกอบกับ การที่คนไม่ออกไปใช้สิทธิ อาจเกิดจากความเบื่อหน่ายต่อสถานการณ์บ้านเมือง ซึ่งเต็มไปด้วยความขัดแย้ง แย่งชิงผลประโยชน์ และแตกแยกกันเองของนักการเมือง จึงทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งไม่อยากจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง (พิชาย รัตนดิถ ฌ. ภูเก็ด , 2541 : 143) ดังนั้นในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน จะอาศัยแต่ว่าเป็นหน้าที่โดยตรงอย่างเดียวไม่ได้ แต่ต้องเกิดจากเจตนา ความเต็มใจ และความตั้งใจ รวมทั้งเสรีภาพในการตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมหรือไม่ด้วย จึงอาจเป็นเหตุผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุจิตร์ สนั่นสุข (2543 : 56) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการศึกษาของ วันวิสาข์ ชูชนม์ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีนักธุรกิจไทย พบว่า สตรีนักธุรกิจไทยมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับการศึกษาของสุธาทิพย์ จั้วสกุล (2541 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้นำท้องถิ่นที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนในด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องมาจาก การมีส่วนร่วมในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง นั้นเป็นการแสดงออกถึงบทบาทในทางการเมืองโดยตรงของประชาชน ที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้ ดังที่ บุญธรรม เลิศสุชีเกษม (มปป. : 8) ได้กล่าวถึงบทบาทในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองของประชาชนไว้ว่า บทบาทในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญยิ่งสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กอปรกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในหมวด 4 มาตรา 68 ได้กล่าวไว้ว่า “บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งบุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งย่อมเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ” ประกอบกับ คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน เป็นสตรีที่ได้รับการคัดเลือก

จากประชาชนในหมู่บ้านให้เป็นแกนนำของสตรีในหมู่บ้าน เพื่อร่วมกับผู้นำท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาและการบริหารงานพัฒนาสตรี คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) จึงต้องประพุดคิดค้นให้เป็นแบบอย่างของประชาชนในหมู่บ้าน ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปิยราช เสริมสมรรถ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำชุมชน : กรณีศึกษา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับค่อนข้างมาก โดยเฉพาะ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งในระดับชาติ และในระดับท้องถิ่น

แต่ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมของพรรคการเมือง คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจาก บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน อาจทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการเข้าร่วมกับกิจกรรมของพรรคการเมืองเพราะกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสตรีมักจะมีเวลาค่อนข้างน้อยในการปฏิบัติงานทางการเมืองน้อยกว่าบุรุษ และจากแบบสอบถามปลายเปิด คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ได้ระบุปัญหาอุปสรรคประการหนึ่งว่าสตรีจะไม่ได้รับการยอมรับในเรื่องการทำงานเท่าที่ควร โดยเฉพาะจากผู้ชาย ดังที่ได้มีผู้รู้หลายท่านที่ได้เสนอปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองของสตรี ดังเช่นศาสตราจารย์ จีน เจ เคิร์กแพททริก (Jeane J. Kirkpatrick , 1979 : 8 – 20 อ้างอิงถึงใน ปิยพร ลาภพรหมรัตน์ , 2542 : 22) ได้กล่าวไว้ว่าสตรีต้องเผชิญหน้ากับอุปสรรคในการเข้ารับภารกิจทางการเมือง เช่น ข้อจำกัดทางด้านจิตวิทยา เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สตรีขาดบุคลิกภาพในการเป็นผู้นำ ความเชื่อตามคำสอนของศาสนาที่เน้นบทบาทของบุรุษ ข้อจำกัดทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นที่กำหนดบุคลิกภาพที่แตกต่างกันระหว่างสตรีกับบุรุษ เป็นที่เชื่อกันว่าวัฒนธรรมจำกัดการพัฒนาตนเองของสตรี จำกัดทางเลือกและโอกาสในการมีส่วนร่วมในสังคม ข้อจำกัดทางด้านบทบาท สตรีจำต้องปฏิบัติตามบทบาททางเพศที่สังคมคาดหวังในการเป็นมารดาและเป็นภรรยา จึงทำให้สตรีไม่มีเวลาเพื่อการมีส่วนร่วมในงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานบ้าน เช่นเดียวกับมิลเบรท (Milbrath , 1971 : 12 – 16) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในส่วนการเป็นเจ้าของหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งไว้ว่าเป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ขั้นต้นระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ และจากการศึกษาของมิลเบรท พบว่า ผู้ที่เข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีน้อยมากในสหรัฐอเมริกา มีเพียงร้อยละ 15 เท่า

นั้น เนื่องจากการเข้าร่วมในกิจกรรม ดังกล่าวต้องอาศัยความตื่นตัวและความสนใจอย่างแท้จริง พวกที่เข้าร่วมในกิจกรรมประเภทนี้จัดอยู่ใน “พวกนักสู้” (Gladiators) ในขณะที่คนส่วนมากมักจะมึบตบตาเป็นเพียง “ผู้เฝ้าดู” (Spectators) คอยตัดสินว่าใครจะเป็นผู้ชนะด้วยการลงคะแนนให้คนที่ตนชอบ จึงทำให้ในการปฏิบัติงานทางด้านการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์หาเสียง การสนับสนุนพรรคการเมือง การชักชวนให้ประชาชนลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนชอบ การลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือการเข้าร่วมประชุมทางการเมือง ของ คณะกรรมการพัฒนาสตรี ระดับหมู่บ้านอยู่ในระดับต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนา จงสุทธานนีย์ (2538 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยประชาชน ข้าราชการ และนักการเมืองท้องถิ่นที่เป็นสตรี ได้กล่าวถึง จุดด้อยของสตรีกับบทบาทของผู้นำสตรีในการเมืองท้องถิ่นของจังหวัด เชียงราย ไว้หลายประการ เช่น ในด้านการเป็นผู้นำนั้นสตรียังขาดความเด็ดขาด เพราะสตรีขาดความก้าวร้าวและความเด็ดขาดในการใช้อำนาจครอบงำคนอื่น ด้านกายภาพนั้นสตรีจะด้อยกว่า เพราะเป็นเพศที่อ่อนแอกว่าบุรุษ ปัจจุบันด้านความเชื่อของสังคม เช่นความเชื่อในทางศาสนาหรือความเชื่อในเรื่องที่ว่าสตรีต้องเป็นแม่บ้านแม่เรือน จะต้องเลี้ยงลูกอยู่กับบ้าน ซึ่งเป็นการจำกัดโอกาสที่สตรีจะได้แสดงความรู้ความสามารถ

2. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน เป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้านแล้วสามารถเข้ามาปฏิบัติงานร่วมกับผู้นำท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาและการบริหารงานพัฒนาสตรีได้ คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านสามารถเก็บเกี่ยวประสบการณ์ เพิ่มวุฒิภาวะความรับผิดชอบต่อสังคมได้ ดังนั้นในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองหรือในเรื่องอื่น ๆ ก็ไม่จำเป็นต้องมีข้อจำกัดในเรื่องของอายุ จึงทำให้ คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน(กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุจิรัตน์ แสนสุข (2543 : 59) พบว่าผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดมุกดาหารที่มีอายุต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

แตกต่างกับผลการวิจัยของวรทัศน์ วานิชอังกูร (2534) ที่พบว่าอายุที่แตกต่างกันของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน และ ผลการวิจัยของรัตนพร เตชะธาดากุล (2540 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าอายุของนักธุรกิจหญิงไทยที่ประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมเกษตร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุไม่เกิน 30 ปีมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดต่อกับทางราชการต่ำกว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่มีอายุ 31 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจ เนื่องจาก คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ผู้ที่มีอายุมากย่อมมีประสบการณ์ในการทำงาน และ สิ่งต่าง ๆ รวมทั้งในการติดต่อกับผู้คน หรือทางราชการมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มิลแบรท (Milbrath 1977, 122-124 อ้างถึงใน อรทัย ก๊กผล และ โสภารัตน์ สาธุวงศ์, 2539 : 2-19) ที่พบว่า ยิ่งผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองอายุสูงขึ้น จะยังมีระดับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงขึ้นด้วย โดยเฉพาะผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 30-50 ปี และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะลดลงเมื่อผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองมีอายุมากกว่า 60 ปี ซึ่งหมายความว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวก กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน 2 ช่วงอายุดังกล่าว

ส่วนด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่มีอายุมากกว่า 45 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ที่มีอายุมากกว่า 45 ปีนี้ส่วนใหญ่จะมีครอบครัวหรือมีภาระที่ต้องรับผิดชอบ ในด้านการหาเลี้ยงครอบครัว ประกอบกับ อาจเกิดจากความเบื่อหน่ายต่อสถานการณ์บ้านเมือง ซึ่ง เต็มไปด้วยความขัดแย้ง แย่งชิงผลประโยชน์ และแตกแยกกันเองของนักการเมือง ซึ่งผู้ที่มีอายุในช่วงนี้ได้พบเห็นมามากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า จึงทำให้ไม่อยากไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (พิชาย รัตน ดิลก ณ. ภูเก็ต , 2541 : 143)

3. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. และอนุปริญญาขึ้นไป มีส่วน ร่วมทางการเมือง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน คือ สตรีที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้านให้เป็น แกนนำของสตรีในหมู่บ้าน จึงทำให้ คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน มีความตื่นตัว กระตือรือร้น ที่จะทำหน้าที่ของตนเองเพื่อประโยชน์และความเจริญของหมู่บ้าน หรืออาจเป็นเพราะชุมชนหรือ หมู่บ้าน ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้มีการเรียนรู้เรื่องการเมืองผ่านทางสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การกระจายข่าวผ่านทางวิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ทางการเมืองให้ประชาชนทุกคน รวมทั้ง คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านได้ทราบ ทำให้ประชาชน สามารถรับรู้ข่าวสารทางการเมืองหรือความรู้ทางการเมืองได้โดยไม่ต้องเรียนจากโรงเรียน จึงทำให้

คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุจิตร์นั แสนสุข (2543 : 62) ที่พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดมุกดาหาร

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานีที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต่ำกว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่จบการศึกษาสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังที่ นรนิติ เศรษฐบุตร (มปป , 5) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ว่ามาจาก สภาพการเร่ร่อนทางสังคม กล่าวคือ ถ้าสังคมใดมีการเร่ร่อนทางสังคมต่ำ หมายความว่า ราษฎรที่ได้รับการศึกษามีจำนวนน้อย การเข้าถึงสื่อสารมวลชนก็น้อย การพัฒนาสังคมเมืองก็ต่ำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็เป็นข้อจำกัดที่สำคัญ ราษฎรที่ขาดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเช่น ระดับประถมศึกษา หรือมีราษฎรที่อ่านหนังสือไม่ออกเขียนหนังสือไม่ได้จำนวนมาก ก็มีข้อจำกัดในการที่ราษฎรจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ดังเป็นที่รู้กันว่าผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองในตอนแรกจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าประชาชนโดยทั่วไป เช่นเดียวกับที่ มิลเบรท และโกเอล (Mollbrath and Goel, 1977 : 33) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ อันนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า บุคคลที่มีการศึกษาสูง มีแนวโน้มจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสูงกว่าบุคคลที่มีการศึกษาต่ำ

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอัลมอนด์ และเวอร์บา (Almond and Verba 1963 อ้างถึงในออร์ทัย กักพล และโสภารัตน์ สาธุวงศ์, 2539 : 2 – 19) ว่าบุคคลยิ่งระดับการศึกษาสูงยิ่งมีความเข้าใจและความรู้ทางการเมืองการปกครอง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และจะสนใจให้ความร่วมมือในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ และสอดคล้องกับการศึกษาของสุธาทิพย์ นวัสกุล (2541 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้นำท้องถิ่นที่มีภูมิหลังด้านการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แตกต่างกัน

4. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่มีอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับจ้าง และแม่บ้านมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ทั้งนี้เนื่องจาก คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน เป็นสตรีที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้านแล้วที่สามารถเข้ามาปฏิบัติงานร่วมกับผู้นำท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาและการบริหารงานพัฒนาสตรี ดังนั้นอาชีพที่ต่างกันของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน จึงไม่น่าจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหน้าที่

โดยตรงของประชาชนโดยส่วนรวม (กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง, มปป. : 2) กล่าวคือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง ทั้งทางตรงและทางอ้อมในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ เป็นหน้าที่โดยตรงที่ประชาชนพึงกระทำ จึงทำให้ คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ไม่ว่าจะมื่ออาชีพใดก็ตาม ก็มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุจิรัตน์ แสนสุข (2543 : 61) ที่พบว่าผู้ใหญ่บ้านที่มีอาชีพต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ Lipset (อ้างถึงใน จิตติญาธร ผ่องพันธ์ 2541 : 86) ซึ่งศึกษาการเลือกตั้งในกลุ่มประเทศประชาธิปไตยในซีกโลกตะวันตกที่พบว่าลักษณะทางสังคมของประชาชน ได้แก่ กลุ่มอาชีพมีความเกี่ยวข้องกับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และการศึกษาของ สุชาติทิพย์ นิ้วสกุล (2541 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้นำท้องถิ่นที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

5. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานีที่มีรายได้ ต่อเดือน ไม่เกิน 3,000 บาท 3,001 – 5,000 บาท และ 5,001 ขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 ทั้งนี้อาจเป็นดังที่ นรนิติ เศรษฐบุตร (มปป. : 5) ได้กล่าวไว้ในเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองท้องถิ่นว่า ถ้าราษฎรมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ก็อาจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย เพราะต้องมีภาระหน้าที่และความกังวลอยู่กับเรื่องการหาเลี้ยงชีพเป็นสำคัญ แต่ก็อาจพิจารณาได้อีกว่า ความขาดแคลนและเดือดร้อนทางเศรษฐกิจนั้นถ้าอยู่ในภาวะเกินทนแล้วก็จะผลักดันให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นได้ หากเขาเห็นว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำ หรือก่อให้เกิดการดำเนินนโยบายที่จะเป็นผลประโยชน์ต่อตน และจากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ กล่าวคือ ร้อยละ 89.34 มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่ต่ำ การมีรายได้ที่ต่ำนี้ถือว่าเป็นความขาดแคลนและเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ จึงอาจจะเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ที่มีรายได้ต่างกัน ก็ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเหมือนกัน เพราะต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้นำ ซึ่งจะทำให้มีผลประโยชน์ต่อตนเอง ดังเช่นผลการวิจัยพบว่าปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ร้อยละ 8.66 ที่บอกว่ามีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องราคาผลผลิต ไม่มีการกำหนดราคาที่เหมาะสม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจ หรือรายได้ของสมาชิก

ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศุจิรัตน์ แสนสุข (2543 : 60) ที่พบว่าผู้ใหญ่บ้านที่มีรายได้อต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ รัตนพร เตชะธาดากุล (2540 : บทคัดย่อ) พบว่านักธุรกิจหญิงที่มีรายได้อต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน และการศึกษาของ พิระศักดิ์ หินเมืองเก่า (2537 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับการศึกษาของ สุรชาติพย์ น้วสกุล (2541 : บทคัดย่อ) ที่พบว่ารายได้อที่ต่างกันของผู้นำท้องถิ่น มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

6. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่สมรสแล้ว มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมสูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ที่มีสถานภาพโสด และมีสถานภาพหย่าร้าง / แยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่สมรสแล้ว มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน และด้านการติดต่อกับทางราชการ สูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่มีสถานภาพโสดและสถานภาพหย่าร้าง / แยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่สมรสแล้ว มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมืองสูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่มีสถานภาพหย่าร้าง / แยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทั้งนี้อาจเนื่องจาก คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ที่สมรสแล้ว จะมีลักษณะของการมีความรับผิดชอบสูงกว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ที่ยังโสด ประกอบกับการมีวุฒิภาวะที่สูงกว่า ความกล้าตัดสินใจ ทำให้สตรีที่แต่งงานแล้วเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อแสดงออกถึงความปรารถนาในรูปแบบทางการเมืองที่ตนเองต้องการให้เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ของตนเองและครอบครัว ในขณะที่คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านที่ยังเป็นโสด มักจะปลีกตนเองออกจากการเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชนของตนและเฝ้ารอโอกาสการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (Milbrath , 1977 อ้างถึงใน จิตติญาธร ผ่องพันธ์ , 2541 : 88) กอปรกับ การมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งเป็นคนในภูมิลำเนาแน่น หรือประสบการณ์ที่ได้รับมากกว่า จึงทำให้ คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ที่สมรสแล้วได้รับความเชื่อถือจากประชาชนในหมู่บ้านมากกว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ที่เป็นโสด หรือ หย่าร้าง สำหรับคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ที่มีสถานภาพหย่าร้าง

อาจจะต้องทำหน้าที่ในการหาเลี้ยงครอบครัวเอง ต้องรับภาระในการเลี้ยงดูลูก ต้องทำหน้าที่เป็นทั้งพ่อและแม่ในเวลาเดียวกัน จึงอาจจะไม่มีเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เช่นเดียวกับคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ที่สมรสแล้ว ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของสุรชาติพิทย์ นั้วสกุล (2541 : 139) ที่พบว่าผู้ที่มีสถานภาพหย่าร้าง หม้าย มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่เป็นโสดและสมรส

7. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากไม่ว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน จะนับถือศาสนาอะไรก็ตาม ก็ถือได้ว่าเป็นประชาชนของประเทศ จึงมีหน้าที่โดยตรงในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรรณณา ไผ่สีด้า (2542 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สตรีในจังหวัดปัตตานีที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม มีวิสัยทัศน์ทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่นับถือศาสนาพุทธมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน และด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง สูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่นับถือศาสนาอิสลาม ทั้งนี้อาจเนื่องจากหลักการอิสลามที่ปรากฏอยู่ในอัลกุรอาน ตอนหนึ่งความว่า “ผู้ชายคือผู้ปกป้องคุ้มครองและผู้ทรงเลี้ยงดูสตรี เพราะพระองค์ให้คนหนึ่งเหนือกว่าอีกคนหนึ่ง และพวกเขา (คือผู้ชาย) หาเลี้ยงพวกเขา (ผู้หญิง) จากสิ่งที่พวกเขาหาได้” (อัลกุรอาน 4 : 34 ซัยยิด ซาอัด อัคตาร์ ริซซี , 2526. ชีวิตครอบครัวแห่งอิสลาม อ้างถึงใน วิชาศ ชูช่วย 2543 : 160) จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกันอยู่ในเรื่องที่ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ระหว่างเพศชายและหญิงที่แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีหน้าที่ในบ้านเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น หน้าที่นอกบ้านซึ่งรวมทั้งการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน และด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ของ คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ที่นับถือศาสนาอิสลาม จึงต่ำกว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ที่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นพปฎล วิเศษสุวรรณภูมิ (2544 : 101) ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีมุสลิม คือ หลักคำสอนของศาสนา ที่ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ระหว่างเพศชายและหญิงที่แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีหน้าที่ในบ้านเป็นส่วนใหญ่

แต่ในด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมของพรรคการเมือง คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่นับถือศาสนาอิสลามมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านดังกล่าวสูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก

ในจังหวัดปัตตานีเป็นพื้นที่ที่มีประชากรร้อยละ 80.16 นับถือศาสนาอิสลาม ชาวไทยมุสลิมให้ความนับถือผู้นำมาก อีกทั้งคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านเป็นผู้นำที่ประชาชนในหมู่บ้านคัดเลือกมาแล้ว จึงอาจทำหน้าที่เป็นฐานเสียงหรือหัวคะแนนให้แก่พรรคการเมือง ดังนั้นในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การชักชวนให้ประชาชนลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนชอบ การลงสมัครรับเลือกตั้ง การเข้าร่วมประชุมทางการเมือง ผู้นำที่นับถือศาสนาอิสลามมักจะได้รับการยอมรับหรือความสนใจจากประชาชนในพื้นที่นั้นได้ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิลาศ ชูช่วย (2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า บุคลิกภาพทางการเมืองของชุมชนในชุมชนทุ่งมะปราง ซึ่งเป็นชุมชนของชาวไทยมุสลิม มีลักษณะความโน้มเอียงแบบอำนาจนิยม (Authoritarian Orientation) ซึ่งเป็นผลสืบเนื่อง / เกี่ยวเนื่องกับสังคมกรรม โดยสถาบันครอบครัวและศาสนา ประชาชนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ทางการเมืองด้วยการเลียนแบบ หรือการบอกกล่าว โดยศาสนเมธีหรือผู้มีความรู้ทางศาสนา และแรงจูงใจเสริม จากเทวโองการหรือองค์อัลลอฮ์เจ้า

8. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 3 แหล่งขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมสูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 1 แหล่ง และ 2 แหล่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 7

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 3 แหล่งขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 1 แหล่ง และ 2 แหล่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ปรากฏว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 3 แหล่งขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน สูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 2 แหล่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ปรากฏว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 3 แหล่งขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง สูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก 1 แหล่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทั้งนี้อาจเนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ประชาชนทุกคน รวมทั้งคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน มีเสรีภาพ ในการเลือกรับข้อมูลข่าวสารได้จากทุกแหล่ง จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หมวด 3 มาตรา 58 ที่มีใจความสำคัญว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นเว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน เช่นเดียวกับหลักการสำคัญของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ที่ได้กล่าวไว้ว่า “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” และ “รัฐรู้อะไร ประชาชนรู้อย่างนั้น” ซึ่งแสดงฐานะทางกฎหมายว่ารับรองสิทธิของประชาชนในการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ที่อยู่ในการครอบครองของหน่วยงานรัฐโดยไม่จำเป็นต้องมีส่วนได้ส่วนเสียในข้อมูลนั้น ๆ (สมาคมสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ สำนักงาน กสส. , มปป. : 196) และในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หากเราเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากเพียงแหล่งเดียว อาจทำให้มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ไม่ถูกต้อง แต่ถ้าหากได้มีการรับรู้ข่าวสารจากหลาย ๆ แหล่ง ในเรื่องเดียวกัน จะทำให้มีความเข้าใจ หรือมีความรู้ต่อสิ่งนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น การได้รับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน (วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์) หรือจากการสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น การเจรจาประชุม โดยหากบุคคลที่สนใจการเมืองจะมีการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลและมีการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการขึ้น มีแนวโน้มมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ บุคคลที่สนใจทางการเมืองจะมีการหาข่าวสารทางการเมืองมากขึ้นตามไปด้วย และเป็นข่าวสารทางการเมืองที่บุคคลนั้นสนใจ ดังที่ บุญธรรม เลิศสุขิเกษม (มปป. : 8) ได้กล่าวถึงบทบาทของประชาชนในการพัฒนาและส่งเสริมประชาธิปไตยได้เป็น 2 ระดับ คือ บทบาทในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต และบทบาทในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ซึ่งบทบาทในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ข้อหนึ่งคือการรับฟังติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอจากสื่อมวลชนแหล่งต่าง ๆ เพราะข่าวสารทางการเมืองจะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ และเป็นปัจจัยของการใช้เหตุผล การที่ประชาธิปไตยของไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรก็เป็นเพราะประเทศของเรายังได้รับข่าวสาร และมีความรู้ในทางการเมืองอย่างจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เสน่ห์ นนทะโชติ (2524) ที่พบว่าผู้ที่มีการสื่อสารทางการเมืองสูง จะมีแนวโน้มที่จะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง และการมีการสื่อสารทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนสามารถสื่อสารทางการเมืองกันได้โดยอิสระ มีความสัมพันธ์กับลักษณะ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษา เช่นเดียวกับการศึกษาของวันวิสาข์ ชูชนม์ (2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีนักธุรกิจไทย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในจังหวัดปัตตานี” นั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ โดยพิจารณาเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในจังหวัดปัตตานี มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบ อาทิ กรมพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาการตำบล และองค์กรส่งเสริมสตรี ควรจะได้มีการประชาสัมพันธ์ และปรับปรุงเพิ่มสื่อสารมวลชนที่มีผลต่อคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน เพื่อที่คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านจะได้มีความตื่นตัวทางการเมือง ติดตามข้อมูลข่าวสารและการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างทั่วถึงเพียงพอ อาจจัดทำกระจายข่าวในพื้นที่ต่างๆ วิทยุเสียงตามสาย โทรทัศน์ / วิทยุท้องถิ่นการเมืองภาคประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ให้ครบ อีกทั้งคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ควรหมั่นศึกษาหาความรู้ และติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หลายนิตยสาร เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ หรือตรวจสอบว่าความรู้ที่ได้รับมาถูกต้องหรือไม่

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสูง ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรมีการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพราะเป็นกิจกรรมที่คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านเข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุด และยังเป็น การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง ควรมีการรณรงค์ไม่ให้มีการซื้อสิทธิ-ขายเสียง เพื่อที่ว่า การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นไปอย่างถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตย จะได้ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

1.3 จากผลการรวบรวมปัญหาอุปสรรคที่พบว่า

1.3.1 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน มีความรู้ที่น้อย ขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมือง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมพัฒนาชุมชน พัฒนาการตำบล ฯลฯ ควรมีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการเมืองเพิ่มเติม โดย อาจมีการจัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หรือการเลือกตั้งแบบใหม่ที่ใช้ระบบบัญชีรายชื่อ เพื่อให้คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ได้ตระหนักเห็นความสำคัญของสิทธิและหน้าที่ในทางการเมือง

1.3.2 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ไม่ได้รับการยอมรับในเรื่องการทำงานเท่าที่ควร โดยเฉพาะจากผู้ชาย จึงทำให้สตรีไม่ค่อยกล้าจะเป็นผู้นำทางการเมือง ดังนั้น ชุมชนควรให้โอกาสสตรีได้เข้ามามีส่วนร่วมและแสดงภาวะผู้นำในทางการเมืองมากขึ้น และควรมีการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะทำให้ได้เข้าใจถึงปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน

2.2 ควรใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อศึกษารูปแบบเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน

2.3 ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน